

MAGYAR KURIER

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken, December 9-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Német Ország.

A' miképen Berlinből tudósítottunk, a' Felséges Pruszsiai király a' közelebb mult November 10-dik napján azokat az uradalmakat, mellyeket hertzeg *Hardenberg* miniszternek és *Vahlstadt* *Blücher* Feld Marsalnak megbetsülhetetlen érdemeikre nézve, ígért vala, már megis adta, az elsőbbnek a' Lügeni Kommendátorságot (az az, a' Német Rendhez tartozó Jóságoknak valamely részét) és a' Guillitzi uradalmat, mellyet néhai II-dik Fridrik Király a' megholt Gróf Pritvitznek ajándékozott vala örökösen azon hasznos szolgálatjára nézve, mellyet ez a' Kúnesdorfi véres ütközetben mutatott vala. Ez a' Kúnesdorf, az Oderai Frankfurtum mellett fekszik, a' hol 1757-dik esztendőben, néhai Cs. kir. Főhadivezér *Laudon* a' Pruszsusok ellen hadakozó Orosz Császári hadi seregeknek segítségekre menvén, *II-dik Fridrik* királyt nagyon megverte. Ebben a' tsatában sebesített meg ama híres Német Versiró Obristlieutenant *Kleist* is, kinek munkái sok Magyar tudósoknak kezeiken forognak. A' nevezett Pruszsiai miniszternek, és Feld-Marschallnak ajándékozott uradalmoknak egyike a' *Lebusi* kerületben fekszik; a' másika pedig, mellyet Hertzeg *Blüchernek* ajándékozott, alsó Silesiában az Oelsi hertzességben.

Ennekelőtte már közlöttük a' M. Kurir Érd. Olvasóival, hogy a' Hannoverai Vál. Fejedelemség királyságra emeltetett legyen. Ezt az örvendetes történetet mind azon Országban, mind annak minden templomaiban, még a' Zsidó synagógákban is közönséges Te Deum laudamussal, és ágyúropogásokkal ünneplették meg a' lakosok. Hannovera városában November 21-dik napján nagy bál és gazdag vendégség volt — Azok a' nyoltz igen szép szürkelovak, mellyek a' Frantziáknak Hannoverába való beütések előtt Anglia Országba küldettek vala, most visszavitettek és abba az igen pompás gálahintóba fogattatnak a' mellyben a' Hannoverai király fog a' nevezetesebb ünnepnapokon ülni.

Ejszaki Amerikai Szabad Státusok.

A' mult November 19-dik napján hivatal szerint való levelek és ujságok is érkeztek Londonban, mellyek nevezetes dolgokat foglalnak magokban; nevezetesen azt a' békességes alkudozást, melly a' Genti congressusban az Amerikai és Angliai követek közt folytattatott, de a' melly még eddig homályban volt. Erről a' Congressusrol, az Amerikai Szabad Státusoknak mástani Elölülője Madison James, így irt a' mult Oktober 10-dik napján a' Washingtonban tartatott Congressusnak: Azokat a' dolgokat terjesztem a' Congressus eleibe, a' mellyeket a' Kormányzék éppen

most vett Gentből a' maga meghatalmazott követjeiről. Minekelőtte az onnan jött fontos actákat egész valóságokban közölhetném a' Congressussal, azokat a' feltételeket írom meg, a' mellyeket az Anglus Commissáriusok *Lord Gambiet, Henri, Pombourd,* és *William Adams* a' mult Augustus 8-dik napján tartott gyűlésben az Amerikai követeknek általadtak. Ezek a' feltételek így következnek:

1-ör) Hogy minden Anglus kereskedő hajóktól elraboltatott hajóslegények, és katonák adattassanak vissza — 2-ör) hogy a' N. Britanniával szövetséges Indusokis zárattassanak bé a' békekességbe, és hogy az ő tartományaik, és szövetséges Státusoknak tartományai közt való határok jegyzetessenek ki. Ez egy olly feltétel, melly nélkül békekesség nem lehet. 3-ör) a' szövetséges Státusoknak és N. Britanniának tartományai közt való határok mutattassanak ki. 4-er) A' N. Britanniai Kormányzék a' Szövetséges Státusok polgárjainak bizonyos megjutalmaztatásáért megfogja azt megengedni, hogy a' N. Britanniai határokbán halászhassanak, és haljaikat megszáritthassák. 's a' t.

Az Amerikai Commissáriusok (*Adams, Bayard, Clay, Russel,* és *Gallatin*) következő két tikkelyt tette nek fel, ugyanint 1-ör) Ez a' szó *Blocade*, és a' neutrális hadakozó hatalmasságoknak jussaik határozatassanak meg. 2-ör) azok a' személyek, a' kik a' hadizenés előtt és után hajóikat elvesztették, azokért fizettesse nek meg.

Az Augustus 19 dik napján tartott conferentiában az Angliai Commissáriusok az ő Kormányzéknek akaratjokat és feltételeiket következőképen magyarázták meg: 1-ör) Az Amerikai Státusoknak sem tengeri hatalmuk, sem erősségeik ne legyenek a' száraz föld mellett lévő tengereken; e' pedig mérsékelt kívánság, mivel N. Britannia az Amerikai partokon való hatalmának megnagyobbítását nem ki-

ványa. 2-ör) A' felső tengertől egész Mississipeig egy új linea vonattasson, és hatalma legyen Angliának ezen folyóvízen hajókázni. 3-ör) Hogy Halifax és Quebeck közt egyesség lehessen, a' Szövetséges Státusok a' Main kerületnek egy részét Angliának engedjék által. 's a' t.

Az Amerikai Commissáriusok azt írták az ő Kormányzéknek, hogy ha szinte semmi parantsolatot nem vettene kis attól: mégis mindazáltal kötelességeknek esmértek az Angliai Commissáriusoknak feltételeiket egyenlő szívvel és akarattal megvetni, magok előre látván azt, hogy az ő Kormányzék azokat mint az északi Amerikai Szabad Státusoknak ártalmas dolgokat bizonyosan nem fogják helyben hagyni.

Még azon a' napon, t. i. Augustus 19-dik napján egy jegyzést adtak által az Anglus Commissáriusok az Amerikai meghatalmazott Commissáriusoknak, mellyben arról igyekeztek őket meggyőzni, hogy Angliának nem tselja a' maga határjait kiterjeszteni, hanem mostani örökségeiket minden jövődöbéli megtámadástól bátorosokká tenni; és mivel Nagy Britannia e' világak ezen részében az Amerikai Státusoknál sokkal erőtlenebb, méltán attól félhet, hogy ezek Angliát onnan kiszorittják és minden kereskedéseket semmivé teszik.

A' Gentben (Gandavumban, a' Flandriai Grófságnak fő városában) lévő, 's Anglus Commissáriusokkal alkudozó Amerikai Commissáriusok, ennek a' Szabad republikának, Státus titoknokját *Monroe* urat Augustus 12-dik napján a' következő tárgyakról tudósították: Ime ideragasztjuk azon meghatalmazottságnak mássát, mellyet az Angliai Commissáriusok a' velünk tartott gyűlésben előnkbe terjesztettek. Ennek szoros foglalata abból áll, hogy az Angliai Kormányzék szívesen ohajtya azt, hogy mind a' két részről igaz és állandó békekesség legyen. Egyszeremint azt is világosan kimondották, hogy az Angliai

kormányzók noha szívesen kívánnya a' békességet, mindazáltal már előbbis kijelentett plánumától és feltételeitől semmi pontban elnem állhat. Erre az Amerikai meghatalmazott Commissáriusok azt felelték, hogy ők is minden tétovázás nélkül ohajtyák a' békességet; mindazáltal az Angliai kormányzóknek kívánságára és feltételeire tellyességgel nem állhatnak, mint olyakra, mellyek az Amerikai Szabad Státusoknak tekinteteket megkitsinyítik. Ekkor akként nyilatkoztatták ki az Anglus Commissáriusok önnön magokat, hogy ő nekik a' következő tárgyakra adatott hatalom: 1). hogy a' kereskedő hajókon találtató hajós legényeket az Amerikai hajóktól mindenkor visszakivánthatják. 2). hogy az Indusokat a' békességbe beszoríthatják, és az ő tartományainak határát bátorságossá tehetik. 3). hogy azon határoknak megvizsgálását a' békességes alkudozásban az Amerikaiaktól kívánhatják. 4) ezen pontra nézve azt mondhatják, hogy Angliának tellyességgel nem tzelja a' maga Státusait öregbiteni, hanem hogy az által minden jövődőbe eshető villogásnak eleit akarja venni. Azt is megismerték, hogy az Amerikai Státusoknak tökelletes jussok legyen arra, hogy ő nekik a' tengereken koloniáik legyenek; de hogy az Angliai birtokokban halászhassanak, és fogott halaikat ottan száríthassák, azt az előbbi békességes trakták szerint megnemengedhetik.

Kinemjelentették ugyan az Anglus Commissáriusok, mellyek legyenek azok a' folyóvizek és tengerek, a' mellyek másokat kirekesztő jussal Angliához tartozzanak; mindazáltal azon meghatározásokból, a' mellyeket elő hordtak, általlehetett látni, hogy ők egyáltalában azon just magoknak akarják tartani — Minekutanna az Angliai Commissáriusok azt ki nyilatkoztatták volna, hogy ők a' nekik adatott hatalom szerint, velünk tovább nem alkudozhatnak, tőlünk azt kívánták tudni, ha

valljon, hatalmunkban van-e az, hogy velek továbbis alkudozhassunk, és van-e ezen tárgyak közt tsak egyis, mellyről alkudozni szükségünk nem volna. Kivánták tudni, hogy mi magunk részéről is nyilatkoztatásunkki azon tárgyakat, mellyeket Amérikára nézve kijelenteni szükségesnek ítéltünk, hogy ennél fogva azt jól megfontolhatnánk, 's arra választ adhatnánk.

Még ezen napnak estéjén feleletet vetünk az Anglus Commissáriusoktól, de mi sem késtünk a' nekik adandó válaszszal, mellyben őket arról tudósítottuk, hogy mi az Indusokkal való békességről, az ő határjaikról és a' halászatról, a' mi kormányzókunktól semmi utasítást nem vettünk. Noha ezen pontok között az első személyes összevetelünkben, semmi meg nem határozott szoroson: mégis mindazáltal bízhatónek lenni láttatik, hogy azok semmifele formában felnem vétetődhetnek az alkudozásba. Mi mindazáltal azoknak resultátumokról, avagy következésekről semmit sem kívántunk előre meghatározni, de az alkudozást sem akartuk egyszeribe felbe szakasztani.

A' következő napon tartott gyűlésünkben az Anglus Commissáriusoknak megmagyaráztuk, hogy mi az első és harmadik pontokra nézve már instructiókat vettünk, egyszersmind eleikbe terjesztettük azokat a' tárgyakat, a' mellyekre nézve mi a' mi kormányzókunknek végzése szerint velek alkudozhatunk, ugymint 1-ör) Ennek a' szónak *blockade* szoros meghatározásáról, és ha lehetséges lehet, a' neutrális és hadakozó nemzetségeknek egyéb jussaikról. 2-ör) a' kár kipótolásnak bizonyos esetekben való jussáról, a' midőn t. i. a' kereskedő hajók vagy elvétetnek, vagy elzsákmányoztatnak; egyszersmint azt is tudtukra adtuk, hogy minékünk az Indusokkal való békességről és a' halászatról semmi instructiónk, avagy utasításunk nintsen.

Mégjegyeztük azt is, hogy a' N. Britanniai és északi Amerikai kormányzók

Közt semmi tanácskozások nem voltak ezen pontokról, és mivel azon írásban is, mellyben Lord Castlereagh az alkudozást projectálta, egy szóval sem tétetett emlékezet: nem is lehetett azt várni, hogy a' mi kormányunk azokat megvisgálja 's minékünk instructióba adja; hogy előre tudni lehetett, hogy a' mi instructioink oly tárgyakra fognak szorittatni, a' mellyek a' két nemzet közt való villongást okozták, következésképen, hogy a' szövetséges Statusok és N. Britannia között való békességes tractában az Indusok földje határjainak megállapítása egy általjában új és példa nélkül való dolog. Az illy feltételek, sem az 1783-dik békességes tractában, sem más alkudozásokban soha fel nem vétetődtek, következésképen e' két nemzetek közt való békességben soha helyet nem találtak.

Mindazáltal reményleni lehet, hogy ha a' N. Britannia és Amerikai Szabad Statusok közt a' békesség megkészhülhet, azt az Indusokkal való békesség is követni fogja; sőt a' mint tudósítottunk, már most azok a' Commissáriusok is bizonosítottak, a' kik velek alkudozni fognak; vagy talán a' velek való békességes alkudozás már tökéletességre is ment, és miis, mivel a' szövetséges Statusoknak semmi okok nintsen arra, hogy az Indusok ellen különös háborút indítsanak, bizonyosan minden szempillantásban készek fognak lenni a' velek való békességkötésre.

Helvétziai Republica.

Ez a' Republica a' 14-dik században kezdett ki kerekedni, 's eleinte csak három kantonból, ugymint a' Sveitzi, Urii, és Unterwaldeniből állott, mellyek 1308-dik esztendőben az Austriai törvényes uroktól elpártoltak, és Tigurum, Berna, Basilia,

Schafhausen, Geneva, 's több, Némethirodalombeli népes városokkal öszve szövetségzén, magokat különös szabad Státussá tették; későbbben ugymint 1332-dik és 1352-dik esztendőekben négy tartományok, ugymint Luzern, Glárus, Zug, és Berna melléjek állottak, mellyeknek példájokat 1481 és 1513-dik esztendők közt a' Freyburgi, Solothurni, Baseli, Schafhauseni, és Apenzelli tartományok is követték. Ezeket a' Kantonokat az 1648-dik esztendőbeli Westfáliai békességis jussaikban, és szabadságokban megerősítette.

Melly hatalmas nemzetté lett legyen ez a' kitsinyből nagygyá lett Republica, annak listóriája eléggé bizonyítja; mivel jó katonák voltak, közzülök időjárával, és mivel igen megszaporodott ennek a' köztársaságnak népessége: tsak nem minden Európai uralkodó fejedelmek, ki többet, ki kevesebbet hadi szolgálatba vett közzülök, és mivel igen hiveknek találtattak, azokat testörzöiké tették.

Az utolsó Párisi békességet, semmi rendelések nem tétetvén ezen köztársaságnak jövődöbéli állapotjáról, hanem egészen magoknak hagyattatván a' kantonok, ki egy ki más részre hajlott. Sokan az előbbi frantzia constitutziót megizelvén, a' mellett akartak maradni; mások a' régi constitutiohoz hajlottak, ismét mások egészen reformálni igyekeztek hazájokat. Mivel tsak nem minden Kántonnak másmas igazgatás formája volt, ugymint aristocratica, aristocratica-democratica, vagy egészen democratica, meg nem tudtak egymással egyezni, mitsoda formába öntsék új constitutiójokat; e' volt az oka, hogy tsak nem mindeu kantonban támadások estek. A' kantonoknak új constitutziójokat előszámlálni sok volna, de nem is szükséges.

A' Vallisi kántonban avagy kerületben Bétsi, Pétersburgi, Londoni Tigúrumban lévő követek azoknak a' Vallisi deputátusoknak, a' kik azon kántonnak új constitutióját a' megvizsgálás végett benyújtották, ekként feleltek: Az alább írt meghatalmazott ministerek, és rendkívül való követek, a' nékiek megvizsgálás végett benyújtott actákat és kérdéseket, a' mellyek az ő haszajoknak organisációját tárgyazzák, megkülönböztették azoktól, a' mellyek a' helybéli hasznokat érdeklik, és az elsőbbek között azokat, mellyek a' Constitutió fundamentomos tikkelyeit érdeklik. A' szövetséges Hatalmasságoknak tzieljok az, hogy a' szabad népnek tisztviselőit politica állapotjokban össze szorítsák: mindazáltal az ő ministereik, hogy ennek a' Vallisi Kántonnak boldogsága megmaradjon, és az egésznek javával se ellenkezzen, a' jelenvaló környülállásokat béhúnytt szemekkel el nem nézhetik. Hogy a' Vallisi kántonnak javát és előmenetelét munkálódják, azt avval bizonyították meg, hogy az alább feljegyzettek által azokat a' főbb nehézségeket, a' mellyek a' respublikában hasonlást okoztak, eligazítani kívánják 's a' t.

A' Solothurni Kántonnak közönséges gyűlésebben, melly a' múlt November 21-dik napján tartatott néminémüképen tudósítatott az azon holnap 12-dik napján kiütött támadásnak környülállásairól, és elfogattatván, annak szerzőjét megis büntette — Azok a' válaszlevelek, a' mellyeket az Aargaui, Solothurni, Bási, Búndeni, Schaffhausen, és Waadi kormányzések azon pasquillusra nézve küldöttek, mellynek neve *Aufruf an die Schweitzer*, a' Solothurni közönséges gyűlésben elolvastattak. A' három utolsó Kantonokban egészen esmérten volt ez a' motskos irás. Az általok kineveztetett Commissiónak javasolására a' voksoknak töbsege mellett, a' Tessini kántonban támadt villongásnak megfojtására és az azt indítóknak megbüntetésekre Commissáriusok küldettettek.

Ennek a' Tessini kántonnak új Constitutiója melly a' helybehagyás végett a' múlt Julius 29-dik napján a' közönséges gyűlésnek (Tagsatzungnak) által adatott. a' nemzeti képviselők értelmek szerint egészen aristocratiai kormány formáját foglalt magában; a' pedig mellyet a' múlt Oktober 24-dik napján beadták, democratiait.

Ez az utolsó sok aprólékosságokkal volt felruházva, mellyek egy részről mind azokat a' hasznokat, a' mellyeket a' jól elintézett democratiaától várni lehetett volna, előre megvetették, más részről az egész constitutiónak alkotmányát elkerületlenül ledöntötték volna. A' Tessini kántonnak nemzeti képviselői kerületekre osztattak fel, mellyek az ő jussaikat két nemzeti képviselő által kívánták volna igazgatatni. Ezeket a' képviselőket pedig az ő értelmek szerint a' polgároknak értelmes tagjai között még pedig olyanok között kellett választani, a' kik eránt legnagyobb bizodalommal viseltetik a' nép.

A' többit a' mi a' dolognak természetéhez nem tartozik, elhalgatván, csak azt hozzuk itt elő, a' mit a' kineveztetett commissió a' Kántonnak gyűlésében előadott, és megis határozatott, ugymint 1.) hogy a' Tessini Kántonnak az a' constitutiója, melly Oktober 24-dik napján előadott, a' gyűlésnek védelme alá nem tartozik 2). hogy azok a' nehézségek, mellyek a' Kánton constitutiója ellen tétettek, a' lehetőségig elhárítatván új alkotmány készítsen. 3.) hogy a' Commissió ezen pontban egyetértőleg legyen a' kormánnyal, 4.) hogy az ott lévő külföldi követek is az új alkotmánynak készítésében jelen legyenek, 's tőlök tanács kérettesen; végtére és 5.) hogy ezen dolognak további folyásáról jelentés itélődjön.

Olasz Ország.

Azt a' lovas zászlót, mellyet a' Szen.

tséges Pápa az Angliai Régens Hertzeg Huszár-Regementjéből való Lovas Kapitánynak *Bartoffy András* urnak által adott, ez a' derek hazánkfia azon Regementnek fő hadi szállására Banoniába vivén azon derek sereg obersterének *Proháská* urnak Nov. 13 dik napján általadta; a' ki azt a' templom előtt parádéba állott Regement eleibe vitte, 's annak bemutatva, előbeszélvén, ki küldötte légyen azt, és minémű tisztelettel tartozik ő Szentségének ezen megbetűhetetlen ajándékaért. Jelen voltak ezen pompás tselekedeten Bárá *Eckhart* és Bárá *Stephanini* Generálisok és má-sok is a' Stabális Tisztek között.

November 14 ik napján a' most nevezett kommandírozó Generális Bárá *Eckhart* a' Bononiai Státiót elhagyván, azon Regementnek kormányát General Bárá *Stephanini* nek adta által, a' ki annakelőtte a' Cs. Kir. hadi népnek kormányát a' Parmai és Piaczentzai hertzégsegekben kommandérozta.

Első Joakim Napoleon Nápoly országi Király, a' mult November 14-dik napján következő végzést tétetett közönséggé: Minekutánna azokat az akadályokat, mellyeket a' mi Szitzilia országban lévő jobbágyaink a' hazájokba való visszatérésben szenvednek, megfontoltuk volna, azoknak visszatéréseket a' jövő 1815-dik esztendő első hónapjának első napjáig halasztottuk. Reményük, hogy a' Sziciliai Kormányzók ezeknek hazájokba való visszatéréseket tovább akadályoztatni nem fogja.

Ő N. Britanniai Felségének meghatalmazott Ministerje, és a' kősep tengerben

lévő Anglus hajóseregeknek fő Vezérje L. Bentinck, a' ki egynehány hetekkel ennekelőtte Londonba ment, onnan a' mult Nov. 14 dik napján a' Fels. Szardiniai király mostani lakóvárosába vissza tért, és ennek e' Felségnek tiszteletére menvén a' reá bizott dolgokat megbeszéllette. — A' Génuai kormányzók a' nem régiben Chiavarimellett történt szerentsétlen hajótörésnek okait keményen megvizsgáltatván, annak büntekosát *Questa Nicolót*, a' ki a' maga embereire illendőképén nem vigyázott, és azokat az intézeteket, mellyek a' hajótörésnek eltávoztatására szükségesek lettek volna meg nem tette ket, esztendei tömlöztre, e' mellett a' hajó árának és az azon volt portékáknak megfizetésére szententziázta.

Nov. 6 ik napján az a' Püspök, a' kit Pápa ő Szentsége Északi Amerikának New-Yorki (Uj Eboracumi) tartományába rendelt vala, Rómában felszenteltetett. Ezt az Egyházi dolgot a' Fermoi Érsek Brancadoro Gardinális vitte végbe több Püspököknek segítségével, és sok nézőknek jelenlétekben, a' kik közt az előbbi Hetruriai Királyné is fiaival együtt jelenvölt. — A' Római Szent Széknek mostani Fő kamarása Pacca Kardinális egy hirdetményt tétetett közönséggé Novemb. 8 dik napján, mellynek foglalata a' következő vala; hogy minekutánna a' Róma városában találtató barát és Apátza klastromok bétöltettek volna, az ő Szentsége parantsolatjára, a' több Romai Státusokban tállatandó klastromok is azon lábra állittassanak.

Dec. 7-dik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 259 2/3 forintot Váltó-tzedulában. Egy Cs. aranyért 11 forintot 59 krt.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 42.

A' Magyar Kurir 47-dik darabjához.

A' Pesti kir. Universitásban két új cathedrát méltóztatott Fels. Urunk felállítani, ugymint a' Syriai, Kaldeai, és Arabiai nyelveknek tanító székét, mellyek a' Sz. Írás magyarázatjára elkerülhetetlenül szükségesek, és a' Paedagogiának cathedráját, mellynél szükségesebbet és hasznosabbat alig lehet gondolni. Az első széknek tanítására Tiszt. *Dercsik* ur a' Theologiának Doctora; a' Paedagogiának tanítására pedig Tiszt. *Krobóth* ur a' Phylosophiának és Theologiának Doctora emeltettek. A' Paedagogia a' gyermekeknek és ifjaknak helyes neveltetéseket és sanittatásokat foglalja magában. A' Paedagogiát már a' múlt században míveltek és nagy tökéletességre is vitték a' Német tudósok. ugy annyira, hogy egy tudományban sem jöttek annyi sok jó munkákki, mint ebben; legnevezetesebbek azok, mellyek Prusziában és Szakszóniában kiadtak. Ezeknek nyomdokaikat követték a' Magyar és Erdély-Országi protestans gymnásiumok, Megkell jegyezni, hogy mivel a' Paedagogiának két fő része vagon, t. i. a' physica, és morális nevelés: szükség, hogy azok, a' kik a' Paedagogiának tanítására rendeltetnek, a' physicát v. természeti tudományt, következésképen az Orvosi tudománynak nevezetesebb részét is jól értsek, e' nélkül senki Paedagogiát tanító nem lehet.

Fő Tiszt. *Keller György* Esztergomi Kánonok, Landeki Prépost, és a' Honti Egyházi Megyének Fő Esperestje a' közelebb múlt Nov. 26-dik napján meghalálzott. Ez az érdemes Tisztelendő úr azon időtől fogva, hogy a' Bétsi Pazman-

nitáknak Igazgatója volt, a' Magyar Nyelvnek olly nagy kedvellője és tisztelője lett hogy mind itt, mind innen lett elmenetele után a' M. Kurirnak olvasásától meg nem szűnt.

Tek. Baranyavármegyének fő-és püspöki városából Pétsről írják November 12-dik napján, hogy Fő-Tiszt. *Paintner Mihály* kir. Tanácsos ur, a' Győri kerületben az iskoláknak fő Igazgatója, ő Cs. és Ap. kir. Felségének kegyelmes hagyásából, a' Zirczi Cisterciata egyházi rendnek mostanában kirendelt Abbását, Fő-Tiszt. *Diertha Antal* urat azon hivataljába pompás szertartással beiktatta. Ezen alkalmatossággal a' nevezett Apátur elsőben nagy misét es Te Deumot tartott, azután az iskolák épületének egyik legtágasabb szálájában ezen alkalmatossághoz illendő fontos, és hathatós beszédet mondott. Végre felolvassván a' kir. kegyelmes Diplómát Tiszt. *Horváth Dániel* urat az említett papi rendnek egy nevezetes szerzetesét az iskolák helybeli Igazgatójának felesküdtette, a' ki magais, minekutánna a' Fő Tisztelendő Apátur Ő Cs. Kir. Felségének ezen kegyelmes bizodalját méltó hálaudással megköszönte volna, a' Fő Igazgató urhoz egy gyökeres és szép oráziót mondott. Jelen volt ezen ünnepen a' Tiszt. Káptalanal és számos uri vendégekkel együtt Méltóságos és Fő Tisztelendő *Király József* Pétsi Püspök úr is, a' ki a' vele született ékesen szollással először az Fő Cs. és Apost. Kir. Felségének kegyelmességét megköszönte, azután a' Fő igazgató Apáturnak és az új Directornak köszönetet téve, végtére a' szüleknek és a' tanuló ifjuságnak olly

szivreható intést adott, hogy azoknak, a' kik jelen voltak, szeméi könnyekbe lábadtak.

A' Vátzi Siket-Némák Institutumának küldött jótéteményeknek folytatása. A' múlt 1808 dik esztendőben Tek. Abaujvármegye küldött 24. forintokat; — Tek. Csongrád vármegye 10. f. 51 x; T. Máramarosvármegye 12. f; T. Mosonvármegye 57. f. 30; T. Vasvármegye 17. f; T. Possegavármegye 109. f. 15 x; T. Győr vármegye 2 f. 6. x; T. Torontál vármegye 315 f. 40 x; a' Vátzi-Püspöki Cancellaria 48 f; T. Kubányi János az Árvavármegyei Egyházi Kerületnek Al-Esperesije, és Lipnitzai Plébános 40. f. a' Kalocsai Érseki megyében levő Papok 2035 f. 18 x; Fő Tiszt. Alagovics Sándor Posonyi kánonok és odavaló Parochus 38. f; a' Ketskeméti katolikusok 60. f; a' Budai nemegyesült Görög Püspök F. Tiszt. Popovics Dienes a' maga Megyéjéből 73. f. 36. x; a' Pesti Sz. kir. Város Magistrátusa 50. f; Titt. Bernáth József Ur a' Septemvirális Táblának Assessora, és udvari tanácsos testalt 100. f; a' Komáromi A. C. tartó gyülekezet 17. f. 15 x; a' Rosnyai Káptalan 50 f; a' Szepesvárallyi kerület 22 f. 20 x.; a' Szathmár-Némethi S. Kir. város 300 f; T. Temes Vármegye 12. f. 32 x; a' Pinka-Feldi gyülekezet 75 f.; néhai Keszeg Komáromi lakosnak özvegye 30 for.; a' Dieblingi gyülekezet Temes Vármegyében 21 for.; a' Kitzládi gyülekezet Vas Vármegyében 17 for.; a' Szepes vármegyei Káptalani gyülekezet 12 f.; a' Szepesi Káptalan 100 f.; az ezen Institutumban lévő Siket-Némanak Breichlernek edes atya 100 f.; a' megholt Fejérvári Püspök Milassin ó Exc. ja 185 f.; a' Wünschendorfi Katólíka gyülekezet 4 f. 12 kr.; a' Temesvári nem egyesült Görög gyülekezet 582 for. 21 xr.; Bukkari 52 f. 8 xr.

A' Klagenfarti újságlevelek szerint azok az Illyriai ifjak, a' kiket Napoleon volt Fr. Császár olly véggel vitetett vala Frantzia Országba, hogy azokat a' Frantzia

taktika szerént a' hadi mesterségre taníttassa, 's elkészíttesse, a' Frantzia Kormány-széknek megváltozása után, azon országból hazájokba visszaküldettek. Ezen ifjak közzül 85-en Klagenfuriba vitetvén és az odavaló polgárokhoz beszallítatván, mindnyájan a' haza hadiszolgálatjára ajánlották magokat. Minekutánaa egynéhány napokat azon városban eltöltöttek volna, a' mult November 26 ik napján szekerekre ülven, onnan hazájokba mentenek.

J e l e n t é s.

A' Világ történetei, a' Teremtés-től fogva a' legújabb időkig, 's a' t.

Ezen új Munkának a' második Darabja is végképpen elbagyta a' sajtót, a' milyen némü nélkül mind eddigszükszölködött nyelvünk. Valamint az Eredeti munka köz megelegedssel, 's ditsérettel fogadtattott a' tudós Német Vilagtól: úgy remélni lehet, hogy ezen Magyar kiadás is mind a' fordítás csinos, és helyes voltára, mind azon hasznos czelra nzeve, mellytől ösztönöztetett a' Fordító Ur e' Munka' készítésere, köz, 's ditsereteterdemlő elfogadást fog nyerni. — Az érdemes Fordító Ur, ki néhány esztendeit Pesten a' Felséges Curianál köz Ügyészi Hivatalban töltötte el, mostan pedig Tekintetes Szathmár Vármegyenek Táblabirája, 's egygyik Aljegyzője, meg igen ifjú esztendeiben kezdte el magát a' Magyar Literaturában érdemesíteni, u. m. a' ki a' Német nyelv tanulásakor az ismeretes Fedor és Mária nevü, 's 1807-ben Pozsonban kijött helyes fordításával; legközelebb pedig a' mult 1813-ban Pesten közre eresztett Erkölcs-nemesítő történetivel tette magát nevezetessé. A' ditséretet érdemlő jó példája bár más Hazánkbeli Ns. Ifjakat a' felserkentene arra: hogy a' köz joban való fáradozás, 's hivatal mellett a' Szép Tudományoknak is szentelnének idejeből!! — 2 Darab, igen szép mettszésekkel, az ára új Esztendeig 5 for. annakutánaa 6 forint. Találtatik Pesten Trattner Jan. Tamásnál.